

İQTİSADI TƏŞƏBBÜSLƏRƏ YARDIM İCTİMAİ BİRLİYİ

**Layihə çərçivəsində seçilmiş bələdiyyə ərazilərində
içməli su infrastrukturunun vəziyyətinin
qiymətləndirilməsinə dair**

H E S A B A T

BAKI – 2010

Qiymətləndirmə İqtisadi Təşəbbüslərə Yardım İctimai Birliyinin Avropa Komissiyasının və Böyük Britaniyanın «Oxfam» təşkilatlarının birgə maliyyə dəstəyilə həyata keçirilən «İctimai xidmətlərin çatdırılması məqsədilə Mərkəzi Aran –Qarabağ zonasında iyirmi bələdiyyənin texniki bilik və bacarıqlarının artırılması» layihəsi çərçivəsində hazırlanıb.

**Az1009, Azərbaycan, Bakı şəhəri,
Zülfi Adıgözəlov küçəsi, ev 21
Tel: (99412) 5964459
Faks: (99412) 5964978
E-mail: sei@azeronline.com
Web: www.sei.az**

© İqtisadi Təşəbbüslərə Yardım İctimai Birliyi

İqtisadi Təşəbüslərə Yardım İctimai Birliyi «İctimai xidmətlərin (təmiz su təchizatı) çatdırılmasında Mərkəzi Aran-Qarabağ zonasında iyirmi bələdiyyənin texniki və bilik imkanlarının artırılması» AZBA 73 sayılı layihəsi çərçivəsində seçilmiş 20 bələdiyyə ərazilərində içməli su infrastrukturunun vəziyyətinin qiymətləndirilməsini həyata keçirib. Qiymətləndirmə «Aran» Regionala Humanitar Təşkilatı ilə birgə aparılıb.

1. Qiymətləndirmənin məqsədi

Bu qiymətləndirmə tərəfdah bələdiyyə ərazilərinin içməli su təchizatı sahəsində üzləşdiyi əsas problemləri aşkarlamaq məqsədi güdüdü. Çünki məhz problemlər üzrə qiymətləndirmə qərar qəbulu üçün zəruri olan informasiyaların toplanmasına imkan verir. Nəzərə alaq ki, layihə üzrə müqavilənin şərtlərinə əsasən layihə çərçivəsində tərəfdaş olaraq seçilmiş 20 bələdiyyədən yalnız 10 bələdiyyəyə infrastruktur yenidənqurması ilə əlaqədar maliyyə dəstəyi göstəriləcək. Beləliklə, məhz bu qiymətləndirmə üzrə əldə olunan məlumatlar və qiymətləndirmənin üzə çıxardığı problemlərin kəskinlik səviyyəsi (hansı ərazidə əhalinin içməli su təchizatında problem daha kritikdir) infrastruktur yardımını üçün bələdiyyələrin seçimi ilə bağlı qərar qəbulunda başlıca istinad mənbəyi kimi götürülə bilər.

2. Qiymətləndirmənin metodologiyası

Qiymətləndirmə 20 bələdiyyənin cəlb olunduğu sorğu vasitəsilə baş tutub. Ənənəvi sorğulardan fərqli olaraq hazırkı qiymətləndirmə zamanı layihə ekspertləri infrastruktur ehtiyaclarını qiymətləndirməyə imkan verən göstəricilər sistemi işləyib hazırlayıb (*göstəricilərin tam dəsti hesabaata əlavə olunur: Bax: Əlavə 1.*). Növbəti mərhələdə layihə ekspertləri bilavasitə bələdiyyə ərazilərinə səfər edərək tərəfdaş bələdiyyələrin təmsilçiləri ilə birgə göstəricilər sistemində tələb olunan və ərazilərin içməli su infrastrukturunun faktiki vəziyyətini əks etdirən məlumatların toplanmasını təmin ediblər. Hazırkı hesabat məhz həmin qiymətləndirmə göstəriciləri üzrə informasiyalar əsasında hazırlanıb.

3. Qiymətləndirmənin coğrafiyası

İçməli su infrastrukturunun faktiki vəziyyəti üzrə qiymətləndirmə aşağıdakı bələdiyyə ərazilərini əhatə edib:

1. Alpout (**Bərdə rayonu**)
2. Kolayer (**Bərdə rayonu**)
3. Böyük Göyüslü (**Bərdə rayonu**)
4. Kələntərli (**Bərdə rayonu**)
5. Əliyanlı (**Bərdə rayonu**)
6. Mollagüllər (**Bərdə rayonu**)
7. Alaçadırlı (**Bərdə rayonu**)
8. İkinci Hacallı (**Bərdə rayonu**)
9. Dəymədağıldı (**Bərdə rayonu**)
10. Həsənqaya (**Bərdə rayonu**)
11. Şirvanlı (**Bərdə rayonu**)

12. Çələbilər (**Bərdə rayonu**)
13. Qaynaq (**Tərtər rayonu**)
14. Mamırlı (**Tərtər rayonu**)
15. İsmayılbəyli (**Tərtər rayonu**)
16. Azadqaraqoyunlu (**Tərtər rayonu**)
17. Qaraxanlı (**Ağcabədi rayonu**)
18. Kəhrizli (**Ağcabədi rayonu**)
19. Gələbədin (**Ağcabədi rayonu**)
20. Qaravəlli (**Ağcabədi rayonu**)

4. Qiymətləndirmənin istiqamətləri

Qiymətləndirmə üç istiqamət üzrə təsnifata ayrılıb. Hər bir istiqamət və bu istiqamətlərə daxil edilən göstəricilər üzrə qiymətləndirmənin nəticələri aşağıdakı mənzərəni ortaya qoyub:

1) Əhalinin içməli su mənbələri ilə təminatının mövcud vəziyyəti¹. Heç şübhəsiz, istənilən yaşayış məntəqəsində əhalinin məskunlaşması üçün başlıca həyati şərtlərdən biri həmin ərazidə içməyə yararlı su mənbələrinin mövcudluğu, yaxud belə mənbələrin insanlar üçün əlçatan məsafədə (məsələn, heç olmazsa yaşayış məntəqəsindən 1-2 km uzaq olmamaq şərti) yerləşməsidir. Əks halda belə ərazilərdə su infrastrukturunun qurulması mümkün olmaz. Bu baxımdan qiymətləndirmə zamanı ilkin olaraq tərəfdaş bələdiyyələrin ərazilərinin su mənbələri ilə təminatının mövcudluq vəziyyəti öyrəlib (**Bax: Əlavə 2**). Konkret göstəricilər üzrə tərəfdaş bələdiyyələrin ərazisində yaşayan əhalinin içməli su mənbələri ilə təminatının faktiki vəziyyəti belədir:

1.1. Ərazidə artezianların sayı. Ümumilikdə tərəfdaş bələdiyyələrin ərazisində içməli su mənbəyi kimi istifadə olunan 94 artezian quyusu (orta hesabla bir bələdiyyəyə 4,7) mövcuddur. Onlardan 68-i (72%-i) elektrik enerjisi ilə, 26-ı isə (28%-i) öz gücünə işləyir. Elektriklə işləyən artezianların üstün paya malik olmasının 2 mənfi cəhəti var:

- 1) Enerji haqqının ödənilməsi suyun maya dəyərini artırır;
- 2) Elektrik enerjisində fasilələrin yaranması əhalinin içməli su ilə təchizatında dayanmalara səbəb olur.

Bir kəndə düşən artezianların sayına görə Kələntərli (9 artezian), İsmayılbəyli, Mollagüllər və Qaravəlli kəndləri (hər birində 7 artezian), İkinci Hajallı (6 artezian) bələdiyyələri öndə gedir. Ən az artezian sayı Gələbədin və Dəymədağılıdadır (hər birində 2 artezian). Yerdə qalan bələdiyyə ərazilərə üzrə artezian sayı 3-5 ədəd intervalındadır.

1.2. Təmirə ehtiyacı olan artezianların sayı. Qiymətləndirmənin nəticələri göstərir ki, tərəfdaş kimi seçilmiş bələdiyyə ərazilərində tam işlək vəziyyətdə olan su mənbələri ilə yanaşı, təmir vasitəsilə bərpası mümkün olan xeyli sayda artezian mövcuddur (bütün ərazilər üzrə təmirə ehtiyacı olan 49 artezian qurucusu mövcuddur). Bu onu göstərir ki,

¹ "Aran" RHT-nin təqdim etdiyi məlumata əsasən, 20 bələdiyyə ərazisində ümumilikdə 35250 nəfər sakin yaşayır.

tərəfdaş bələdiyyələr normal su infrastrukturunun qurulmasını təmin etməyə, icmanın bu prosesdə iştirakına, tarif sistemi əsasında əhalidən su haqqı almağa nail olsa, su mənbələri baxımından problem olmayacaq. Eyni, zamanda belə vəziyyət həmin bələdiyyələrin ərazisində dayanıqlı su təchizatı üçün zamanətin mövcudluğunu göstərir. Qiymətləndirmənin nəticələri göstərir ki, təmirə ehtiyacı olan artezianların sayı Şirvanlı və Böyük Göyüşlü bələdiyyələrinin hər birinin ərazisində 1 ədəd, Həsənqaya və Azadqarqoyunlu bələdiyyələrinin hər birinin ərazisində 4 ədəd, Kəhrizli və İkinci Hacallı bələdiyyələrinin hər birinin ərazisində 5 ədəddir. Yerdə qalan bələdiyyə əraziləri üzrə təmirə ehtiyacı olan artezianların sayı 2-3 ədəd intervalındadır.

1.3. Əlavə ehtiyac duyulan artezianların sayı. Qiymətləndirməyə əsasən söyləmək olar ki, qısa və orta müddətli dövrdə tərəfdaş bələdiyyələrin əlavə su mənbələrinə çıxış üçün izafi xərcləmələrə ehtiyacı olmayacaq. Belə ki, cəmi 3 bələdiyyənin - Böyük Göyüşlü, Əliyanlı və Çələbilər bələdiyyələrinin hər birinin ərazisində 1 əlavə artezian quyusunun qazılmasına ehtiyac var. Hər üç bələdiyyə ərazisində gündəlik çıxarılması mümkün olan içməli su həcmələri də həmin ərazilərdə əlavə içməli su artezianlarının vurulmasına ehtiyac olduğunu göstərir (**Bax: göstərici 1.5.**)

Yerdə qalan bələdiyyələr qiymətləndirmə zamanı əlavə içməli su artezinə ehtiyac dyumadıqlarını qeyd ediblər.

1.4. Artezianların gündəlik su verimi imkanı (gücü). Qiymətləndirmənin nəticələri göstərir ki, ərazilər üzrə artezianların gündəlik su verimi imkanı artezianların sayından asılı olaraq kəskin fərqlənir. 5 bələdiyyə üzrə (Şirvanlı, Əliyanlı, Gələbədin, Çələbilər və Qaraxanlı) həmin göstərici 300 kubmetrədək, 11 bələdiyyə üzrə (Alpout, Kolayır, Böyük Göyüşlü, Alaçadırlı, Dəymədağlı, Həsənqaya, Qaynaq, Mamırlı, Azadqarqoyunlu, Kəhrizli və Qaravəlli) 301-600 kubmetr intervalında, 3 bələdiyyə üzrə (Mollagüllər, İkinci Hacallı və İsmayılbəyli) 601-1000 kubmetr intervalında, yalnız 1 bələdiyyə ərazisində (Kələntərli) 1250 kubmetr təşkil edir. Hesablamalar orta hesabla 1 artezianın gündəlik su verimi gücünə görə də ərazilər arasında kəskin fərqlərin müşahidə olunduğunu aşkarlayıb. Məsələn, orta hesabla 1 artezianın gündəlik su verimi gücünə görə bələdiyyələrin vəziyyəti bu cürdür: 10 bələdiyyə ərazisində (Şirvanlı, Əliyanlı, Gələbədin, Çələbilər, Qaraxanlı, Alpout, Kolayır, Həsənqaya, Kəhrizli, Qaravəlli) 50-100 kubmetr intervalında, yerdə qalan 10 bələdiyyə ərazisində isə 101-216 kubmetr intervalındadır (Böyük Göyüşlü, Alaçadırlı, Dəymədağlı, Qaynaq, Mamırlı, Azadqarqoyunlu, Mollagüllər, İkinci Hacallı, İsmayılbəyli, Kələntərli).

1.5. Su verimi imkanının adambaşına sutkalıq düşən həcmi. Bu göstərici içməli infrastrukturunun qurulması, icmanın bu prosesdə iştirakı tərəddüdsüz maraqlı göstərməsi, perspektivdə su sisteminin öz xərcinin əhəmiyyətli hissəsini qarşılaya bilməsi baxımından çox mühüm göstəricidir. Beynəlxalq təcrübədə məişət suyunun adambaşına gündəlik minimum yol verilən istehlak norması müxtəlif ölkələr üzrə 200-250 litr intervalında dəyişilir. Qiymətləndirmənin nəticələri göstərir ki, tərəfdaş bələdiyyələr ərazisində işlək vəziyyətdə olan içməli su artezianlarının su verimi imkanının adambaşına sutkalıq düşən həcmi beynəlxalq praktikaada qəbul olunan minimum standartlara əsasən uyğun gəlir. Belə ki, 7 bələdiyyədə bir sakin hesabı ilə mövcud içməli su artezianlarının sutkalıq verimi

potensialı 200 litrdən aşağıdır (o cümlədən Böyük Göyüşlüdə 191 litr, Əliyanlıda 88 litr, Şirvanlıda 146 litr, Çələbilərdə 168 litr, Kəhrizlidə 185 litr, Qaravəllidə 187 litr, Gələbədində isə 125 litr təşkil edir). Yerdə qalan bələdiyyələrdə bu göstərinin səviyyəsi 200 litrdən yüksəkdir (o cümlədən Qaraxanlıda 340 litr, Alpoutda 310 litr, Kolayırdə 328 litr, Alaçadırlıda 296 litr, Dəymədağlı 236 litr, Həsənqayada 359 litr, Qaynaqda 240 litr, Mamırlıda 267 litr, Azadqarqoyunluda 230 litr, Mollagüllərdə 592 litr, İkinci Hacallıda 480 litr, İsmayılbəylidə 640 litr, Kələntərlidə 658 litr).

1.6. Bir arteziana düşən əhali sayı. Bu göstərici həm artezianların maksimum yüklənmə səviyyəsini, həm də ev təsərrüfatlarının su mənbələrinə çıxış imkanlarının diversifikasiyası baxımından mühüm indikator sayıla bilər. Belə ki, bir arteziana düşən ev təsərrüfatlarının sayı artdıqca artezianların yüklənmə səviyyəsi də yüksəlir. Digər tərəfdən isə daha çox ailənin bir arteziandan asılılığı həmin artezianın sıradan çıxdığı və ya qısa müddətə nasaz olduğu şəraitdə daha çox ailənin susuz qalması riskini artırır. Nəhaət, təcrübə göstərir ki, kənd yerlərində artezianların sayı nə qədər az olursa, ev təsərrüfatlarının suya əlçatanlıq imkanı da xeyli məhdudlaşır. Belə ki, kənd yaşayış məntəqələrində şəhər yaşayış məskənlərilə müqayisədə böyük ərazilərdə xeyli az sayda ev təsərrüfatları məskunlaşır. Odur ki, konkret ərazi hüdudlarına düşən artezianların sayı azaldıqca, ev təsərrüfatlarının su mənbəyinə məsafəsi daha da artır. Əgər ərazidə su xətləri yoxdursa, deməli insanlar öz su ehtiyaclarını ödəmək üçün daimi izafi fiziki enerji sərf etməyə, yaxud texnikaya izafi xərc çəkməklə (deməli, həm də maddi itkilərə məruz qalmaqla) su gətirməyə məcbur olacaqlar. Su xətlərinin mövcudluğu şəraitində isə, artezianların sayı nə qədər az olarsa, infrastruktur üçün əlavə xərclərə (məsələn, daha çox həmdə borulara almağa və müntəzəm olaraq daha çox həcmdə boru xətlərini cari və əsaslı təmir etməyə) lüzum yaranacaq.

Qiymətləndirmənin nəticələri göstərir ki, tərəfdaş bələdiyyələr üzrə 1 arteziana düşən hali sayı bir-birindən kəskin fərqlənir. Belə ki, 1 arteziana düşən ev təsərrüfatlarının sayı 8 bələdiyyə ərazisində 200-300 intervalında (o cümlədən, Alpoutda 276, Kolayırdə 274, Kələntərlidə 200, Mollagüllərdə 210, Həsənqayada 250, Çələbilərdə 300, İsmayılbəylidə 205, Qaraxanlıda 225 artezian), 5 bələdiyyə ərazisində 301-500 intervalında (o cümlədən Qaravəllidə 430, Kəhrizli 310, Mamırlıda 410, İkinci Hacallıda 350, Alaçadırlıda 460), yerdə qalan 7 bələdiyyədə isə 501-1000 intervalında (o cümlədən (Şirvanlıda 510, Əliyanlıda 665, Gələbədində 640, Böyük Göyüşlüdə 733 , Dəymədağlıda 915, Qaynaqda 600, Azadqarqoyunluda 625) dəyişilir.

2) Ərazilərdə supaylaşdırıcı infrastrukturun mövcud vəziyyəti. Layihə çərçivəsində bələdiyyə seçimi zamanı tərəfdaş bələdiyyələrin ərazisindəki supaylaşdırıcı infrastrukturunun mövcud vəziyyətinin qiymətləndirilməsi olduqca mühümdür. Çünki infrastrukturun yenidən qurulması məqsədilə tərəfdaş olaraq seçiləcək 10 bələdiyyənin infrastrukturunun vəziyyəti səviyyədə olmalıdır ki, layihə çərçivəsində bələdiyyələrə göstəriləcək maddi dəstək fondunun hesabına bu işin öhdəsindən gəlmək mümkün olsun. Bu baxımdan seçim zamanı həlledici faktor (su mənbəyinin olması ilə yanaşı) baza infrastrukturunun mövcudluğudur. Baza infrastrukturunu ərazinin heç olmazsa müəyyən hissəsinin su kəmərləri və supaylaşdırıcı çənlərlə təchizata malik olmasını nəzərdə tutur. Beləliklə, ekspertlər bələdiyyə ərazisindəki supaylaşdırıcı infrastrukturunun vəziyyətilə bağlı

(**Bax: Əlavə 3**) 6 müxtəlif göstərici əsasında qiymətləndirmə aparıb və yekun nəticələr aşağıdakı kimidir:

2.1. Su çənləri ilə təmin olunmuş artezianların sayı. Su çənləri arteziandan götürülən suyun kəmərləri vasitəsilə məhəllələrə və ev təsərrüfatlarına ötürülməsi üçün vacib olan əsas infrastruktur elementidir. Su çəni olmadığı təqdirdə yalnız su mənbəyinə yaxın olan az sayda məhəllələrin içməli suya çıxışı təmin olunur. Qiymətləndirmə nəticəsində məlum olub ki, seçilmiş 20 bələdiyyədən 6-nın (Qaraxanlı, Qaravəlli, Kələntərli, Alpout, Mollagüllər, Alaçadırlı) ərazisində ümumiyyətlə çənlə təmin olunmuş artezian yoxdur. Bir bələdiyyənin (Şirvanlı) ərazisində 3 artezian paylaşıdırıcı çənlə təchiz edilib. Yerdə qalan 13 bələdiyyənin hər birində 1 içməli su artezianı paylaşıdırıcı çənlərlə təmin olunub.

2.2. Ehtiyat su saxlamaq üçün çən və ya anbarların mövcudluğu. Bu xüsusilə elektriklə işləyən artezianlar üçün vacibdir və elektrik enerjisinin verilişində qısamüddətli fasilələrin yarandığı vaxtlarda əhalinin içməli su təchizatında problemlərin qarşısını almağa imkan verir. Lakin qiymətləndirmə nəticəsində məlum olub ki, seçilmiş 20 bələdiyyədən heç birinin ərazisində ehtiyat su saxlamaq üçün çən və ya anbarlar mövcud deyil.

2.3. Su xəttinə çıxışı olan artezianların sayı. Qiymətləndirmənin nəticələrinə əsasən, 4 bələdiyyənin (Mollagüllər, Dəymədağlı, Qaraxanlı, Qaynaq) ərazisindəki mövcud artezianlardan heç birinin su xəttinə çıxışı yoxdur, 4 bələdiyyənin (Həsənqaya, Gələbədın, İkinci Hacallı, Əliyanlı) hər birinin ərazisində 2 artezianın, 1 bələdiyyənin (Alaçadırlı) ərazisində 3 artezianın, 1 bələdiyyənin (Kələntərli) ərazisində 4 artezianın, 1 bələdiyyənin (Kəhrizli) 6 artezianın, yerdə qalan 9 bələdiyyənin (Həsənqaya, Gələbədın, İkinci Hacallı, Əliyanlı) hər birinin ərazisində 1 artezianın su xəttinə çıxışı vardır.

2.4. İstifadədə olan su xətlərinin uzunluğu. Ərazinin sahəsindən, məhəllələrinin su təchizatının hazırkı səviyyəsindən asılı olaraq tərəfdaş bələdiyyələrin ərazisi istifadədə olan su kəmərlərinin uzunluğuna görə bir-birindən fərqlənir. Belə ki, işlək vəziyyətdə olan su kəmərinin uzunluğu 1 bələdiyyənin (Mamırlı) ərazisində 500 metrədək, 2 bələdiyyənin (Dəymədağlı və Qaravəlli) ərazisində 500-1000 metr intervalında, 6 bələdiyyənin (Kolayır, Böyük Göyüşlü, İkinci Hasallı, Həsənqaya, Sələbilər və Azadqaraqoyunlu) bələdiyyənin ərazisində 1000-2000 metr intervalında, yerdə qalan 11 bələdiyyənin ərazisində isə 2000 metrdən çoxdur.

2.5. Təmirə ehtiyacı olan su xətlərinin uzunluğu. Qiymətləndirmənin nəticələri göstərir ki, tərəfdaş bələdiyyələrdən 6-nın (Kolayır, Kələntərli, Mollagüllər, Dəymədağlı, Qaynaq və Qaraxanlı) ərazisində təmirə ehtiyac duyulan su xətləri mövcud deyil. Öz növbəsində, 6 bələdiyyənin (Əliyanlı, Həsənqaya, İkinci Hasallı, Çələbilər, Mamırlı, Gələbədın) 300-1000 metr, yerdə qalan 8 bələdiyyənin ərazisində isə 2000 metrdən çox içməli su xətinin bu və ya digər dərəcədə yenidən qurulmasına ehtiyac var.

2.6. Çəkilişə ehtiyacı olan su xətlərinin uzunluğu. Qiymətləndirmənin nəticələri göstərir ki, tərəfdaş bələdiyyələrin ərazisində tam işlək vəziyyətdə olan su xətlərilə müqayisədə kifayət

qədər böyük həcmdə paylayıcı kəmərlərin yenidən qurulmasına və bərpasına ehtiyac var. Belə ki, 4 bələdiyyənin (Kolayır, İkinci Hacallı, Həsənqaya və Qaraxanlı) ərazisində 1500-2000 metr, 4 bələdiyyənin (Kəhrizli, Mamırlı, Şirvanlı və Kələntərli) ərazisində 3000-4000 metr, 3 bələdiyyənin (İsmayılbəyli, Böyük Göyüşlü və Azadqaraqoyunlu) ərazisində 4000-5000 metr intervalında, yerdə qalan 11 bələdiyyənin ərazisində 5000 metrdən çox yeni içməli su xəttinin çəkilməsinə ehtiyac var.

3) Bələdiyyə ərazilərində yaşayan insanların içməli suya əlçatanlığının mövcud vəziyyəti. İçməli suya əlçatanlıq bilavasitə kəmiyyət göstəricisidir və konkret bələdiyyə ərazisində yaşayan sakinlərin mümkün qədər qısa məsafədən su götürə bilmək imkanını xarakterizə edir. Layihə ekspertləri tərəfdaş bələdiyyələrə təklif edir ki, vaxt etibarlı ilə insanların maksimum 5-7 dəqiqə ərzində, məsafə etibarlı ilə 150-200 metrdən uzaq olmayan mənbədən su götürmək imkanının təmin olunmasını özləri üçün hədəf seçsinlər. Çünki məsafənin uzaqlığı bir tərəfdən fiziki baxımdan problemlər doğurur, başqa tərəfdən izafi xərclər yaradır (məsələn, soyuq və isti havalarda əllə su daşımaq mümkünsüzləşir və əhali texnikanın imkanlarından yararlanmaq məcburiyyətində qalır). Bu yanaşmadan çıxış edərək ekspertlər tərəfdaş bələdiyyələrin ərazisində insanların içməli suya əlçatanlığını aşağıdakı müxtəlif göstərici əsasında qiymətləndirib:

3.1. Su xətləri ilə əhatə olunmuş ev təsərrüfatlarının sayı. Qiymətləndirmənin nəticələri göstərir ki, ümumilikdə 20 bələdiyyə üzrə mövcud olan bütün ev təsərrüfatlarının cəmi üçdə biri su xətlərilə əhatə olunub. Hazırda ayrı-ayrı bələdiyyə əraziləri üzrə ev təsərrüfatlarının su xətləri ilə əhatə səviyyəsi (su xətləri ilə əhatə olunmuş ev təsərrüfatlarının bütün ev təsərrüfatlarına faizlə nisbəti) belədir: Alpout – 15% (40 ev təsərrüfatı), Kolayır – 10% (75), Böyük Göyüşlü – 50% (80), Kələntərli – 7% (30), Əliyanlı – 43,5% (200), Mollagüllər – 37,5% (150), Alaçadırlı – 36,3%(100), İkinci Hacallı – 57%(394), Dəymədağıldı – 10%(45), Həsənqaya – 68,3%(280), Şirvanlı – 50% (250), Çələbilər – 24%(50), Qaynaq -0 , Mamırlı – 50%(150), İsmayılbəyli- 54%(150), Azadqaraqoyunlu – 42,4%(140), Qaraxanlı -0, Kəhrizli -42%(100), Gələbədin - 0, Qaravəlli 12,5%(50).

3.2. Su xətləri çəkilməli olan ev təsərrüfatlarının sayı. Aparılan qiymətləndirmələr göstərir ki, 20 bələdiyyənin ərazisində təxminən 7900 ev təsərrüfatı mövcuddur. Hazırda onların 5600-nin və ya 72%-nin su xətlərilə təchizatına ehtiyac var. Öz növbəsində, ev təsərrüfatlarının Alpoutda 85%-nin, Kolayırda 90%-nin, Böyük Göyüşlüdə 50%-nin, Kələntərlidə 93%-nin, Əliyanlıda 56%-nin, Mollagüllərdə 63%-nin, Alaçadırlıda 65%-nin, İkinci Hacallıda 43%-nin, Dəymədağılıda 90%-nin, Həsənqayada 32%-nin, Şirvanlıda 50%-nin, Çələbilərdə 76%-nin, Qaynaqda 100%-nin, Mamırlıda 50%-nin, İsmayılbəylidə 46%-nin, Azadqaraqoyunluda 58%-nin, Qaraxanlıda 100%-nin, Kəhrizlidə 58%-nin, Gələbədinə 100%-nin, Qaravəllidə 87%-nin su xətlərilə təminatına ehtiyac var.

3.3. Ərazidəki ev təsərrüfatlarından su mənbəyinədək olan orta məsafə. Qiymətləndirmənin nəticəsi göstərib ki, ev təsərrüfatlarından su mənbəyinədək olan orta məsafəsinin səviyyəsinə görə tərəfdaş bələdiyyələrin ərazisində vəziyyət xeyli fərqlidir. Belə ki, bu göstərici 3 bələdiyyənin (Kəhrizli, Kələntərli və Kolayır) ərazisində 200 metrədək, 14

bələdiyyənin (Alpout, Böyük Göyüşlü, Əliyanlı, Mollagüllər, Alaçadırlı, İkinci Hacallı, Dəymədağlı, Həsənqaya, Şirvanlı, Çələbilər, Qaynaq, İsmayılbəyli, Gələbədin və Qaravəlli) ərazisində bu göstərici 300-500 metr intervalında, yerdə qalan 3 bələdiyyənin (Qaraxanlı, Azadqaraqoyunlu və Mamırlı) ərazisində bu göstərici 500 metrədən çoxdur.

3.4. Su mənbəyindən 200 metrədək uzaqlıqda yerləşən ev təsərrüfatlarının sayı. Aparılan araşdırmalar göstərib ki, ümumilikdə tərəfdah bələdiyyələrin ərazisində ev təsərrüfatlarının cəmi təxminən 25 faizi (2068 ev təsərrüfatı) su mənbəyinin 200 metrinədək məsafədə yerləşir. Ayrı-ayrı bələdiyyələr üzrə nəticələr belədir: Alpout – 19,5% (65 ev təsərrüfatı), Kolayır – 11,5% (85), Böyük Göyüşlü – 53%(95), Kələntərli – 98% (460), Əliyanlı – 6,5% (30), Mollagüllər – 31,5% (135), Alaçadırlı – 44,7%(125), İkinci Hacallı – 9,3%(65), Dəymədağlı – 18,5%(85), Həsənqaya – 34,2%(140), Şirvanlı – 28% (55), Çələbilər – 29,4%(90), Qaynaq -30%(90), Mamırlı – 14%(43), İsmayılbəyli- 35,7%(125), Azadqaraqoyunlu – 12,5%(55), Qaraxanlı -50% (85), Kəhrizli -55%(130), Gələbədin – 27%(65), Qaravəlli 19%(75).

QIYMƏTLƏNDİRMƏ SUALLARI

Bələdiyyənin adı _____

Meyarlar	Qeydlər
1. Faktiki istifadə olan içməli su mənbələrinin (artezianların) sayı	
2. Artezianların gündəlik su vermə imkanı (potensialı)	
3. Su paylayıcı çənlərlə (anbarlarla) təmin olunmuş artezianların sayı	
4. Ehtiyat su saxlamaq üçün çən və ya anbarların mövcudluğu	
5. Elektriklə işləyən artezianların sayı	
6. Öz gücünə işləyən artezianların sayı	
7. Su xətlərinə çıxışı təmin olunmuş artezianların sayı	
8. Çəkilməmiş su xətlərinin ümumi uzunluğu	
9. Çəkilşə ehtiyacı olan su xətlərinin uzunluğu	
10. Təmirə ehtiyacı olan su xətlərinin uzunluğu	
11. Təmirə ehtiyacı olan artezianların sayı	
12. Əlavə ehtiyac duyulan artezianların sayı	
13. Su xətləri ilə əhatə olunmuş məhəllələrin və ya ev təsərrüfatlarının sayı	
14. Su xətləri çəkilməli olan məhəllələrin və ya ev təsərrüfatlarının sayı	
15. Su xəttinə ən yaxın və ən uzaq məsafədə yerləşən ev təsərrüfatlarının su mənbəyinədək olan orta məsafəsi	
16. Su mənbəsinə olan məsafə 200 metrdən az olan ev təsərrüfatlarının sayı	
17. Su mənbəsinə olan məsafə 200 metrdən çox olan ev təsərrüfatlarının sayı	

Əlavə 2

Ərazinin içməli su mənbələri ilə təminatının vəziyyəti
(yalnız faktiki istifadədə olan artezianların sayı nəzərə alınıb) Cədvəl 1.

№	Bələdiyyənin adı	Aid olduğu rayon	Artezianların sayı, o cümlədən			Təmirə ehtiyacı olan artezianların sayı (ədədlə)	Əlavə ehtiyac duyulan artezianların sayı (ədədlə)	Artezianların gündəlik su verimi imkanı (gücü), sutkada kubmetrlə	Su verimi imkanının adambaşına düşən həcmi, sutkada litrlə	Bir arteziana düşən əhali sayı, nəfərlə
			cəmi	Elektriklə işləyən içməli su artezianların sayı	Öz gücünə işləyən içməli su artezianların sayı					
1.	Alpout	Bərdə	5	2	3	-	-	430 m ³	310	276
2.	Kolayır	Bərdə	5	3	2	-	-	450 m ³	328	274
3.	Böyük Göyüşlü	Bərdə	3	2	1	2	1	420 m ³	191	733
4.	Kələntərli	Bərdə	9	6	3	4	-	1250 m ³	658	200
5.	Əliyanlı	Bərdə	3	3	-	2	1	172,8 m ³	88	665
6.	Mollagüllər	Bərdə	7	2	5	2	-	864 m ³	592	210
7.	Alaçadırlı	Bərdə	4	4	-	3	-	544 m ³	296	460
8.	İkinci Hacallı	Bərdə	6	6	-	5	-	960 m ³	480	350
9.	Dəymədağıldı	Bərdə	2	-	2	-	-	432 m ³	236	915
10.	Həsənqaya	Bərdə	5	5	-	4	-	449 m ³	359	250
11.	Şirvanlı	Bərdə	4	2	2	1	-	300 m ³	146	510
12.	Çələbilər	Bərdə	4	2	2	2	1	202 m ³	168	300
13.	Qaynaq	Tərtər	3	3	-	2	-	432 m ³	240	600
14.	Mamırlı	Tərtər	5	5	-	4	-	544 m ³	267	410
15.	İsmayılbəyli	Tərtər	7	7	-	4	-	920 m ³	640	205
16.	Azadqaraqoyunlu	Tərtər	4	4	-	3	-	576 m ³	230	625
17.	Qaraxanlı	Ağcabədi	3	3	-	3	-	300 m ³	340	225
18.	Kəhrizli	Ağcabədi	6	6	-	5	-	346 m ³	185	310
19.	Gələbədin	Ağcabədi	2	2	-	2	-	160 m ³	125	640
20.	Qaravəlli	Ağcabədi	7	1	6	1	-	562 m ³	187	430
Cəmi			94	68	26	49	3	10316	294	375

Ərazilərdə supaylaşdırıcı infrastrukturun mövcud vəziyyəti Cədvəl 2.

Nö	Bələdiyyənin adı	Aid olduğu rayon	Su çənləri ilə təmin olunmuş artezianların sayı	Ehtiyat su saxlamaq üçün çən və ya anbarların mövcudluğu	Su xəttinə çıxışı olan artezianların sayı	Istifadədə olan su xətlərinin uzunluğu (metrlə)	Çəkilişə ehtiyacı olan su xətlərinin uzunluğu (metrlə)	Təmirə ehtiyacı olan su xətlərinin uzunluğu (metrlə)
1.	Alpout	Bərdə	-	-	1	2500	10000	2500
2.	Kolayır	Bərdə	1	-	1	1800	2000	-
3.	Böyük Göyüslü	Bərdə	1	-	1	1500	5000	1500
4.	Kələntərli	Bərdə	-	-	4	2200	4000	-
5.	Əliyanlı	Bərdə	1	-	2	3050	6700	450
6.	Mollagüllər	Bərdə	-	-	-	-	8000	-
7.	Alaçadırlı	Bərdə	-	-	3	6500	6500	1400
8.	İkinci Hacallı	Bərdə	1	-	2	1200	1500	1000
9.	Dəymədağlı	Bərdə	1	-	-	800	8000	-
10.	Həsənqaya	Bərdə	1	-	2	1500	1500	700
11.	Şirvanlı	Bərdə	3	-	3	5000	3000	1200
12.	Çələbilər	Bərdə	1	-	1	2000	6500	1000
13.	Qaynaq	Tərtər	1	-	-	-	10000	-
14.	Mamırlı	Tərtər	1	-	1	300	3600	300
15.	İsmayılbəyli	Tərtər	1	-	1	2500	5000	1500
16.	Azadqaraqoyunlu	Tərtər	1	-	1	1500	4600	1100
17.	Qaraxanlı	Ağcabədi	-	-	-	-	2000	-
18.	Kəhrizli	Ağcabədi	1	-	6	2500	3000	2500
19.	Gələbədin	Ağcabədi	1	-	2	3100	8800	1200
20.	Qaravəlli	Ağcabədi	-	-	1	800	8000	450
Cəmi			16	-	32	38750	107700	16800

Bələdiyyə ərazilərində yaşayan insanların içməli suya əlçatanlığının mövcud vəziyyəti Cədvəl 3.

Nö	Bələdiyyənin adı	Aid olduğu rayon	Su xətləri ilə əhatə olunmuş ev təsərrüfatlarının sayı (ədəd)	Su xətləri çəkilməli olan ev təsərrüfatlarının sayı (ədəd)	Ərazidəki ev təsərrüfatlarından su mənbəyinədək olan orta məsafə	Su mənbəyindən 200 metrədək uzaqlıqda yerləşən ev təsərrüfatlarının sayı	Su mənbəyindən 200 metrdən uzaqda yerləşən ev təsərrüfatlarının sayı
1.	Alpout	Bərdə	40	250	800	65	270
2.	Kolayır	Bərdə	75	640	130	85	660
3.	Böyük Göyüşlü	Bərdə	80	115	450	95	85
4.	Kələntərli	Bərdə	30	415	120	460	35
5.	Əliyənli	Bərdə	200	220	350	30	430
6.	Mollagüllər	Bərdə	150	250	450	135	295
7.	Alaçadırlı	Bərdə	100	180	300	125	155
8.	İkinci Hacallı	Bərdə	394	300	350	65	630
9.	Dəymədağıldı	Bərdə	45	400	400	85	375
10.	Həsənqaya	Bərdə	280	140	300	140	270
11.	Şirvanlı	Bərdə	250	230	300	200	300
12.	Çələbilər	Bərdə	50	170	500	55	145
13.	Qaynaq	Tərtər	-	290	500	90	206
14.	Mamırlı	Tərtər	150	170	1800	43	267
15.	İsmayılbəyli	Tərtər	150	190	300	125	225
16.	Azadqaraqoyunlu	Tərtər	140	300	1000	55	285
17.	Qaraxanlı	Ağcabədi	-	170	800	85	77
18.	Kəhrizli	Ağcabədi	100	160	150	130	110
19.	Gələbədin	Ağcabədi	-	230	400	65	176
20.	Qaravəlli	Ağcabədi	50	330	400	75	325
Cəmi			2284	5130	490	2068	5346